



Aan: Leden Vaste Kamercommissie Infrastructuur en Waterstaat

CC:

Minister van Infrastructuur en Waterstaat (of diens vervanger)
 GS van de provincies Groningen en Fryslân
 Overleg Wadden Beraad (incl. Toeristisch-OBW)
 Samenwerkingsverband De Waddeneilanden
 Vereniging van Waddenzeegemeenten

Den Haag, 13 juni 2025

Betreft: Oproep verruimen kaders Waddenveren

Excellentie, geachte mevrouw Hermans en geachte leden Vaste Kamercommissie IenW,

Onlangs is het Ontwerp Programma van Eisen (ontwerp-PvE) voor de Waddenveren verschenen. Wij hechten grote waarde aan de doelen in het ontwerp-PvE. Over alle vereisten en opgenomen procedures valt veel te zeggen. Ook in positieve zin. Verschillende deelnemers aan de landelijke Veerpontencoalitie (VPC)¹ zullen binnenkort tijdens de consultatiefase een zienswijze indienen.

Wij zien echter twee belangrijke verbeterpunten waar uw Kamer aan zet is. Wij doen allereerst een beroep op u om bij de staatssecretaris aan te dringen op verruiming van de financiële kaders om betaalbaarheid en voldoende bereikbaarheid te kunnen borgen. Ten tweede is het noodzakelijk om de positie van de decentrale overheden en consumentenorganisaties in de relatie tot de toekomstige vervoerder en tot het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) te versterken. Hetzelfde geldt voor de positie van de toekomstige vervoerder ten opzichte van het ministerie. Zo kan worden voorkomen dat IenW toch tussen de partijen komt te staan. Wij lichten deze punten hieronder toe.

1. Ruimere financiële kaders voor betaalbaarheid en bereikbaarheid

¹ De Veerpontencoalitie wordt gevormd door ANWB, Fietsersbond, Fietsplatform, ROVER, Vereniging Vrienden van de Veerponten, Vereniging van Wandelaars TeVoet, Wandelnet, Wielersportbond NFU.

De verwijzing naar de uitgangspunten in de Nota van Uitgangspunten in het ontwerp-PvE laat ruimte voor beperkingen van de eisen tijdens het gunningsproces. Ook wordt gesteld dat de nieuwe concessie budget neutraal moet zijn. Dit vinden wij zorgelijk. Bewoners, bezoekers en ondernemers zijn voor het vervoer van en naar de eilanden volledig afhankelijk van deze veerverbindingen. Het PvE zou daarom de absolute ondergrens moeten vastleggen zowel wat betreft betaalbaarheid als wat betreft bereikbaarheid. Wij vragen daarom het uitgangspunt dat de nieuwe concessie budgettair neutraal moet zijn los te laten, de ruimte om de eisen af te zwakken tijdens het gunningsproces te schrappen en de eisen ten aanzien van betaalbaarheid en bereikbaarheid aan te scherpen.

Voor betaalbaarheid vragen wij naast bescherming van de prijs voor losse retourtickets ook bescherming van de voor de betaalbaarheid cruciale tarieven voor frequente reizigers, bewoners én bezoekers, bijvoorbeeld vergelijkbaar met de wijze waarop bescherming van het trajectabonnement is opgenomen in de hoofdrailnetconcessie. Ook het tarief voor fietsvervoer en voor parkeren aan de wal dient beschermd te worden. Er is immers voor reizigers van en naar de eilanden geen alternatief.

Voor bereikbaarheid vragen wij u aan te dringen op het uitbreiden van de minimale dienstregeling in de avonduren. Er zou tenminste een aankomst moeten zijn rond 23.00 uur op de Waddeneilanden en een laatste vertrek rond 22.00 uur, zeker in het toeristisch hoogseizoen (mei t/m september). Dit geeft eilanders meer mogelijkheden voor hun werkzaamheden op de vaste wal of voor het inplannen van een ziekenhuisbezoek. Daarnaast zal een latere vertrektijd vanaf de Waddeneilanden een bezoek voor toeristen veel aantrekkelijker maken. Ter illustratie: op dit moment is de laatste vertrektijd vanaf Ameland in juni al om 18:30 uur. Dat is extreem vroeg voor een toeristische hotspot.

Wij beseffen dat dit mogelijk extra ruimte vraagt op de begroting van IenW. Dit is echter gerechtvaardigd. Buiten de Waddeneilanden is elke gemeente in Nederland per auto en fiets 24/7 bereikbaar. En op momenten dat er geen OV is, is er altijd nog een taxi. De Waddeneilanden zijn afhankelijk van de veerdiensten. Dat er beperkingen zitten aan de bereikbaarheid van eilanden begrijpt iedereen. De huidige bereikbaarheid van de Waddeneilanden is echter onder het maatschappelijk gewenste niveau en wij achten met het ontwerp-PvE het risico groot dat ook de betaalbaarheid in het gedrang zal komen omdat dit vrijwel de enige andere knop is waar de vervoerder aan kan draaien. Wij merken daarbij op dat reguliere busdiensten in het openbaar vervoer ook worden gesubsidieerd.

2. Onafhankelijke arbitragevoorziening

Het ministerie stelt in de Nota van Uitgangspunten niet tussen de partijen te willen staan. Wij zien dat niet terug in het PvE. Het recente verleden bewijst de noodzaak hiervan. Op aangeven van de concessiehouder werd een gewijzigde dienstregeling naar Ameland door het ministerie goedgekeurd zonder consultatie van decentrale overheden en consumentenorganisaties. Gezien de afhankelijkheid van reizigers en bewoners van de veerverbindingen is sowieso een sterke positie van decentrale overheden en consumentenorganisaties van belang. Een vrijblijvende adviesrol zonder escalatiemechanisme zoals bij regulier openbaar vervoer geldt, is hiervoor niet voldoende.

Wij vragen u daarom bij de staatssecretaris of diens (tijdelijke) vervanger aan te dringen om een onafhankelijke arbitragevoorziening in te voeren voor beslechting van conflicten tussen de concessiehouder en decentrale overheden en/of consumentenorganisaties over de uitvoering van de concessie. Dit voorkomt dat IenW als concessieverlener zich in dit soort conflicten hoeft te mengen. Wij vragen deze arbitragevoorziening ook te laten gelden voor conflicten tussen Rijkswaterstaat of het Rijks Vastgoed Bedrijf aan de ene kant en decentrale overheden, consumentenorganisaties en/of de concessiehouder aan de andere kant ten aanzien van het onderhoud en beheer van de vaargeul, terminals en aanleginrichtingen. Dit voorkomt dat het ministerie te maken krijgt met een belangenconflict vanuit haar verschillende rollen. Het ministerie kan zelf conflicten voorkomen door haar rol op sterke samenwerkingsbasis met decentrale overheden en consumentenorganisaties op te

pakken.

Om de duurzame, goede én betaalbare bereikbaarheid van de waddenveren veilig te stellen en zoveel mogelijk duidelijkheid te verlenen voor het concessieproces verzoeken wij u onze brief met spoed te behandelen. Uiteraard zijn wij beschikbaar voor nadere toelichting.

Namens de Veerpontencoalitie,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. Leonhart', written over a horizontal line.

Drs. P. Leonhart
Voorzitter Veerpontencoalitie